

OVIDIU

PRIMA

Revista Literară Dobrogeană

APARE LUNAR

Redacția și Administrația: Str. DECEBAL 5

Director, PETRU VULCAN

Secretar de Redacție, N. VARONE

ABONAMENTUL

Un an în țară . . . Lei 6 } Un an străinătate. Lei 10
 Jum. an. Lei 3 } Jum. an. Lei 5

UN NUMĂR 50 BANI

SUMARUL

Artista Nora Marinescu. (portret).— Hristos a înviat, de Leontin Iliescu.— Istoria Aminciului (Meșovei), V. Diamandi.— Cere și Iumea, (poesie), Anys.— Noptea de Mai, (poemă) Niculescu Varone.— Insomnie, (versuri) Nussy Tulliu.— Porunca voinței, (psihologie) I. Constantinescu.— Am spus, (versuri) M. Rennert.— Un bețiv, N. Varone.— Florile, (nuvelă) Traifor.— Povestea numelui, (versuri) I. Ghițun.— Din povestirile lui Moș Zisu, N. Bațaria.— Poveste fără de nume, G. Elmian.— Cronica artistică, Redacția Ovidiu.— Bibliografie, Redacția.

CONSTANȚA

TIP. DIMITRIE NICOLAESCU

1904.

Colaboratorii Revistei „OVIDIU”

Florian I. Becescu, Rădulescu-Niger, Nuși Tuliu, G. Murnu, G. Tutoveanu I. Dușcian, Dionisie Stoica, Opran Potârce, D-na Nusy P. Vulcan, D-na Ecaterina Dimonie, Leonfin Iliescu, Niculescu-Varone, Dem. D. Sloenescu, N. Bașaria, P. Danielescu, Ion Constantinescu, Cruțu-Delasăliște, N. C. Sari, Șt. Tușescu, Renert.

Administrația Domeniilor Statului

DIN
DOBROGEA

Deposederile și luările la Stat a pământurilor din Dobrogea, efectuate în primăvara anului 1903, fiind revizuite de comisiunile instituite *ad-hoc* și verificate de noi, am găsit că în Dobrogea există 14 feluri de stăpâniri a proprietății rurale cari, ținându-se seamă de toate împrejurările de fapt și de drept au fost rezolvite de către D-l Ministru al Domeniilor precum urmează :

§ I.—Pământurile luate de la Stat, pentru motivul că titularii erau minori, unii abia născuți în momentul improprietării se vor reda în definitivă stăpânire titularilor, fie, că astăzi cei mai mulți sunt majori și capi de familie, fie, că părinți sau tutorii acestor minori cultivă pământurile purtându-se dintr'un început ca un *negotiorum gestor* și unii și alții sunt obligați să se așeze la pământ în termen de 6 luni de la 1 Aprilie 1904.

§ II.—Pământurile luate la Stat, pentru motivul că titularii de și există însă nu știu că sunt proprietari în Dobrogea, se vor deține și administra de Stat și pe măsură ce acești improprietăriți, vor revendica pământurile, vor fi satisfăcuți punându-i în posesiunea loturilor luate pe numele lor, sub obligațiunea ca în curs de 6 luni de zile de la cerere să se strămute, definitiv la pământ.

§ III.—Locuitori improprietăriți în Dobrogea din toate timpurile și cari actualmente locuiesc în Țară dincolo de Du-

năre, vor redobândi pământul pe care au fost improprietăriți, dacă în curs de 6 luni, cu începere de la 1 Aprilie 1904, se vor întoarce și se vor stabili definitiv la pământ, întemeindu-și toată gospodăria trebuincioasă.

§ IV.—Locuitori improprietăriți în Dobrogea și cari actualmente locuiesc în altă parte a Dobrogei de cât la pământ vor redobândi pământul dacă în curs de 6 luni, cu începere de la 1 Aprilie 1904 se vor întoarce și se vor stabili definitiv la pământ.

Se consideră ca fiind stabiliți la pământ aceia cari locuiesc în comune sau cătune învecinate cu pământul și pentru cari este mai avantajos a sta unde se găsește astăzi, de cât în comuna sau cătunul în mereaua căreia se află pământul.

Explicăm acest alineat :

Având în vedere că, parcelările în Dobrogea sau făcut în majoritate, în rânduri paralele întinse până s'au mărginit la vatra satului vecin și astfel ultimele loturi formate într'o asemenea parcelare pe cari locuitorii au fost improprietăriți, sunt mult mai apropiate de satul vecin și deci locuitorilor le este mult mai avantajos a sta în sat de cât în satul în mereaua căruia cade pământul, pentru acest motiv, aceia cari se găsește în comune sau cătune învecinate pământului vor rămâne pentru tot-deauna acolo unde se găsește.

§ V.—Pământurile emigraților, dispăruților și morților fără moștenitori, renunță în patrimoniul Statului, pronunțându-se definitiv deposedarea actualilor

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

Director fondator: PETRU VULCAN

Secretar de Redacție: N. VARONE.

NORA MARINESCU

Minunata artistă care actualmente se află în mijlocul nostru (vezi cronică artistică)

CRISTOS A INVIAT!....^{*)}

— *E strigătul de biruință ce va sbura din mîi de glasuri
Adus, pe aripa credinții, de solii sfintei Invieri—
Dar și minciuna criminală ce ride 'n perne de atlasuri
Batjocorind profanatoare pe robii veciniceî dureri!*

*Sint două-zeci de veacuri astă-și de cind, apostol fără moarte
Vesti Isus cuvint de roze : cuvintul cel adevărat
Sint două-zeci de veacuri... însă tronează 'n fire aceiași soarte,
Ce 'mparte iumea 'n două taberi învrășmășite ne'ncetat.*

*Zadarnic preoții măi cintă chemarea sfintă la viață!
«Veniți de luați lumină!» sboară zadarnic blind de la altar!
Aceleași neguri de durere, aceiași nepătrunsă ceață,
Acoper omenirea 'ntreagă ca și un giulgiu funerar.*

*Ele-s zăbranicul de doliu țesut din lacrimi de sânge
A milioanelor de umbre ce 'n lume gem ca 'ntr'un infern
Și-î lung cit omenirea 'ntreagă, căci omenirea 'ntreagă plinge:
Doar plînsul măi rămâne dreptul, răsplata robului modern!*

*Vezi colo lume 'ngenunchiată cucernică cum se închină,
Cum preotul împarte daruri și cum l'ingină un cor pios,
Și cînd privești la scena asta ridicolă și-așa meschină
Te 'ntrebî: ce-ar fi să re'nvieze ca 'n alte vremi Isus Cristos?*

*Văzînd a vieții comedie, văzînd atâtea legi nedrepte,
Cum azi în lume nu-î o lume, dar un război încrîncenit
A două lumii din care una să urcă pe-a mării trepte
Ce 'mparte-orînda fie-cărui 'n suveran și 'n stăpînit:*

*Mărire sarbădă ce trece ca valul mării dus de vînturi,
Legendă ce de vremi se 'nnaltă ca o clădire pe nisip
Vězînd poparele 'n robie—n'ar măi da viață la morminturi,
Ci iar de jale-ar fi privirea dumnezeescului său chip.*

*O, Crist, desrobitor de neamuri, o, Crist, iubire seculară!
Privind la dogma-ți profanată de proprii tăi închinători,
Văzînd popoarele 'n robie—o, ai muri a doua oară:
Crucificat a doua oară de proprii tăi adoratori!...*

1903 București

Leontin Iliescu

^{*)} Din volumul „Majora Canamus” ce va apare în curînd.

Istoria Aminciului

După cum am arătat și altă dată nu se știe când și cum s'a fondat orașul Mețova. Unii istorici susțin că în Evul Mediu pe la 1443, așa spune Calcocindile, alții mai târziu, alții mai înainte, însă nimic sigur și aceasta din cauză că confundă istoria acelor locuri cu apariția și stabilirea Românilor.

Ne întrebăm, Aminciu era sau nu locuit înaintea de colonizarea Epirului de către Romani ?

Dacă ne luăm după Geografia lui Strabon, după comentarii de Bello Civile de Cesar, după Plutarh și alți scriitori vechi, vom vedea că în aceste locuri au locuit mai multe triburi barbare, iar dacă ne luăm după scriitorii mai noi, Mețova nu datează de cât din timpurile medievale.

Tot cea ce așa putea spune e că actuala periferie a Mețovei trebuie să fi fost locuită din timpuri foarte vechi, căci era locul de trecere din Epir în Thessalia și din Epir în Macedonia și în acele vremuri când triburile pelasgice și trace și schimbașu des locuințele lor, nu era cu greu să nu se fi stabilit și în Aminciu și cea ce mă face să cred la una ca aceasta e că în cătunul Vutunios, altă dată numit Lacaus Lastro, care nu e de cât o mahala a Aminciului, s'a găsit o mulțime de antichități din timpurile lui Pyru și altele și mai vechi în bronz și în silex. Așa că după aceste antichități și după minuțioasa descriere a Geografului Strabon, care numește acele locuri Timfēi, e evident că în acele părți să fi locuit triburi epirotice, trace și pelasge, nu însă Grece, cum susțin unii, apoi peste aceste triburi s'așezat Romani dând naștere Valachilor de azi ai căror descendenți suntem noi, de oare-ce Paul Emiliu învingând pe Perseu și reducând Macedonia, Epirul și celelalte regiuni în provincii Romane, a colonizat aceste locuri cu Romani, mai ales Epirul de unde a luat peste 150.000 Epiroți și i-a transportat în Italia distrugând 70 orașe.

Ca să ne convingem și mai bine cum Romani, au colonizat aceste locuri, lasă să vorbească Titu Liviu, care în cartea

sa Istoria Romei a 32 cartea se exprimă ast-fel :

«Cât despre ceilalți Epiroți cari ertați în mai multe rânduri, din nou primiseră și ascultaseră îndemnul ce le venea din Grecia, orașele lor în număr de 70 au fost dărâmate din ordinul Senatului Roman și din nou ordin al aceluiași senat 150000 suflete au fost transportate în Italia. Odată această populațiune transportată afară din Epir, Roma a trimis în locul ei alta compusă mai mult din soldați Păstori. Pentru ce din păstori ? Pentru că pe de o parte trebuia să se ocupe temeinic lanțul Munților Pindului și odată pentru tot-d'auna să izoleze pe Grecii din Iliria și Macedonia. De altă parte pentru că în cursul acestui război și al celui de mai înainte, mai toate orașele fuseseră dărâmate în Epir de către Romani în Thessalia de către Etolienii Athameeni și Macedonienii.»

Ast-fel încheie Titu Liviu, cea ce se apropie de adevăr și care ne explică în deajuns cum am venit noi aci. Acest paragraf constituie pentru noi Armăni un te-saur întreg de oare-ce provine de la un istoric renumit și stimat de toată lumea cultă

De la Paul Emiliu încoace Mețova era locuită de ciobani, din cauza graselor pășunii și a servit ca punct de trecere din Epir în Thessalia ; iar în timpurile medievale a suferit incursiuni de tot felul de națiuni, fără să lase urme profunde : mai de remarcat e trecerea Slavilor de unde i-a rămas și numele slav de Mețovo. Fără îndoială că terminațiunea ovo e slavă și nu grecească cum susțin unii că provine de la Messorrenion. Ca probă că slavii au trecut pe acolo avem și alte numiri slave ca : Șapca Slatina, etc.

Insemnătatea orașului Aminciu datează din secolul al XVI când un celnic însemnat anume Floca asigură existența și viitorul acestui orașel, după cum am arătat când am vorbit despre Floca.

Înainte de evenimentele petrecute cu Floca cartierul cel mai populat din Mețova era St. Haralambie. Mai toată populațiunea se ocupa cu păstoritul. În tot orașul erau peste 70 case. Darea către stat înainte de Floca era de 110000 aspri (13 aspri egalău cu 1 para).

În anul 1735 Mețova număra peste 347 familii, iar Chearea cătunul de No. 5 precum și Malacași 32 familii. Ameru 38. Vulumusei 52. Cuțufliani 12.

Populațiunea Mețovei cât și a celorlalte cătune menționate mai sus au crescut de la Floca încoace și iată cum se exprimă Barto în cartea Coloniei în Grecia:

«Trecând câți-va ani veniră mulți străini «să se stabilească în Mețova din cauza «privilegiilor ce acordase M. S. I. Sultantul și obținute prin marea prudență și «dibăcie a Gentleonului numit Floca «și făcu Mețova independentă de tribut. «Este incontestabil că Străinii refugiați «în Mețova duceau o viață liniștită și «deveniră asemenea scumpi patrioți Meleviți». Azi cu greu se pot cunoaște familiile cari s'au stabilit după Floca. Putem, distinge însă familia Ceanaca venită dintr'un sat din Thessalia numit Mocoși, Cucubani din Agrafe, și Ghica din Premeti. Iatropol și Zuano din Italia altele apoi din Perivoli, Samarina, Albania, Thesalia și din alte părți.

În timp când călătorul englez Leake a străbătut aceste locuri în 1806-1809 și a scris remarcabila sa carte Travels în Northerne Grece. Mețova număra peste 700 familii și acum era să fie și mai mare numărul Amincienilor, dacă nu se expatriau în timpul lui Ali-Pașa. Atunci s'au refugiat în diferite orașe ale Macedoniei și mai ales în Moscopol unde formară cartier întreg cari și până astăzi poartă numirea de Mețova Mahalasi. Din cătunul Ameru se refugiaseră în 1820 mai multe familii cari se stabiliseră în Adrianopole, iar cartierul Cheare perdu peste 85 familii în anul 1880 din cauza ciumei care isbucise în acea epocă.

În privința modului de Administrație știm foarte puține lucruri. Amincienii până la căderea Imperiului Bizantia, făceau parte din Despotatul Epirului, după cum ne spune Aravandinos în Cronicile Epirului I vol. III cap. și par. II.

«Chiar Mețova în această epocă (1380) «se supuse Despotului Fliana iar abatele, «Isaia, căzu în disgrafia acestuia de și «era inocent și fu aruncat într'o urâtă «pușcărie și ca să scape de a fi orbit «ceru de la amicii lui banii; însă Toma

«luând banii i-a scos ochii și-l trimise «orb în Mețova» afară de aceasta nu se poate ști cum și ce fel se conducea Aminciu, căci dacă ar fost ceva hărții sau ars în 1840 când a lăsat foc bibliotecă, ce era așezată în oborul bisericii St. Vinerea, cari coprindea peste 4000 volume și mai multe manuscrise.

(va urma)

V. Diamandi

CE REA E LUMEA

lui Leontin

*Ce rea e lumea! Nu mă lasă
Pe sinu-ți capul să-mi aplec,
Să te sărut fără să-mi pese
De ce-i ce-alătura ne trec.*

*Ce rea e lumea! Nu mă lasă
Să te iubesc așa cum vreau,
Cum tu mă'nvești, cum însăși firea
Mă'ndeamnă: ție să mă dau!...*

1903

Anna Gross-Anys

NOAPTE DE MAI*)

(POEMA)

Motto:

„Unde ni sunt viațarii, trubadarii,
Să ne cânte mersul lumii și splendorile naturii“

Amurgul dă în seară ce-și lasă
umbre de giulgiu cernite, ca un zăbranic negru și imens, învăluind
pământul și zările-adâncite.

*) Poema de mai sus — unde se rimează prosa, e un gen nou cu care a debutat la noi Riria.. Eu am scris un articol în „Epoca“ în ce constă noua descoperire și mă pronunțasem că nu-i nimic extra-ordinar, să așede cine-va vorbirea de toate zilele pe rime, sacrificând fondul și înșirând cuvinte seci însă rimate.

E alt-ceva însă, când într'o lucrare predomină inspirațiunea artistului, și când tehnica se armonizează inspirațiunei.

Rima în asemenea cas, e un nou motiv de a ne mări interesul.

Într'un atare cadru reese „Noapte de Mai“ a D-lui Varone, care se distinge ca un intim cunoscător al firei ce o pictează cu multă artă. El nu e sclavul rimei, ci rima îl servește credincios fără să o caute după cum am constatat aiurea..

Poema aceasta și altele care vor urma, sunt pe trete meinic la templul ce-l înalță artistul Artei adevărate.

P. Vulcan

Din fund de singurătate sub cerul plin de idealuri, în limpezimea străvezie, în galben șters răsare luna,—strajă estatică, tăcută, nopții să-i stea ca 'n tot-d'a-una.

Pe cer — nemărginire 'ntinsă — clipesc atâtea stele—lumini tremurătoare ; colo, departe, un lucefăr, un vis himeric, aprins în noaptea plină de taină și de 'ntuneric. El vine de departe, străbate vremuri după vremuri, ca luminele-î blânde să și le tremure în lumile noastre deșarte. El arde în golul serei și stă pe ceruri ca o pază sfântă a tăcerii, căci lucefărul e cel ce se chiamă, steaua vegherei.

Apele lacului liniștite, dorm. Sub ploaia razelor de lună fața lui oglindea pare, nemișcătoare. De-asupra lui șiruri de nourî, trec ca umbre călătoare.

În codru e liniște și pace. Toate-s pudrate cu praf de raze argintii, curate, iar luna—regina albă a negurei eterne—revarsă peste toate farmec de singurătate.

Luna—astră plutitoare prin văzduhurile line, farmec și lumină dând și pe ape mișcătoare, discul ei tot legănând.

Se cern razele din lună pe-al lunei noastre labirint, prăfuind pământul tot și marea c'un strat subțire de argint...

În noaptea caldă, parfumată, e atâta liniște, răcoare. Dumnezeiască armonie....

O diademă cerul pare în golul nopții străverzie, ce-și oglindește strălucirea și farmecul în Infinit, iar luna luminând seninul, în va-

lurii de argint îl scaldă, de la Nadir pân' la Zenit.

Din limpedea 'nălțime o stea pe-alocuri se desface... apoi iar una și-'și limpezesc a lor icoane prin ape diafane.

O tăcere odihnitoare și 'nțeleaptă tot mai adânc domnește de-ți pare cum că noaptea vr'o minune își așteaptă.

Pe câmp, licuricii cutreer și târâietoare leneșe picur, cântările de greer. În foi de trestii din când în când, se aud abateri de vînt.

Vedenii sure pe frunți de dealuri, pe șesuri sombre, trec solitare.

Pe vale șipotă gârla ce unda și-o sună, și 'n mersul ei povestea duioasă a vremei murmură, iar pe clarul ei fug albe și repezi luciri de lună.

Pe alee, pe drumuri, brodează umbre par'că-s frumoase și scumpe dantele, și cerul par'că e o întindere imensă de apă,—o mare albastră cu prundul fermăcător de stele.

Zefirii sboară veseli scuturând din aripi polenul florilor de Mai. Cad florile adulte sub căldura soarelui nevrosat de Maiul nardifer. Pe cărări, piersici, ce par că i-ar fi nins zăpada, scandat le pică floarea... Parfumul florilor de tei myre de amor, într'un cult magic îmbălsămează effluviul primă-verei...

E atâta vreme 'ndelungată de când n'am plâns de fericire, dar astă-đi sufletul mi-e plin de-atîta farmec ce-l revarsă prin spațiu cerul cristalin....

Resimțindu-mă neprețuit și mic
mi-e geana umedă de lacrimi de-o
nespusă bucurie, căci mi-este dat
și mie, să mă 'nfior de plăceri su-
fletești, de emoțiunii estetice, să ved
a ochilor lumină, splendorile și fru-
musețile sempiternale ale naturii.....

Ași vrea pe-aripi de poezie ca
să 'nalț sufletul meu, aducând în
noaptea clară și un hymn lui Dum-
nezeu, și uitând durerosul și fer-
mecătorul meu trecut, ca o pasăre
purtată d'un dor nebun, nemărgi-
nit, pe-a lunii rază argintie, între
pământ și cer, beat de măreția firii...
ași vrea să sbor prin Infinit !

O minune e noaptea și firea toată,
dar ca s'o înțeleagă și s'o descrie
«Unde ni sunt visătorii, trubadurii?»
Dintre noi, cine-o să poată ?

Constanța 1904

NICULESCU VARONE

INSOMNIE

La clopotnița cea veche miezul nopții jalnic bate,
Prin vîzduh bătaea tristă în cadențe rari străbate
Vîrsînd plîns, tristețe-adîncă !
Din odăea mea săracă melancolic i-ascult glasul
Cînd din pat mă 'ntreabă mama : -cit să fie oare
(ceasul

De nu te-ai culcat tu încă ?!

—Nu știu, mamă, nu mă 'ntreabă: cred c'o fi încă
(de vreme
Să mai scriu o poezie și mă culc, zău, nu te teme
Că nu mor de nedormire !

Uite vreau să termin strofa și mă culc fără de alta
Eu sînt, mamă, ca sculptorul care ține 'n mină dalta
Să dea marmurei simțire !

Dac' ai ști tu cugetarea-mi și durerea mea pustie,
Dac' ai cunoaște bine dulcea mea melancolie
Tu mi-ai plînge-amar de miă !

Poesia mă muncește ca pe-o palidă femeie
Cînd e-aproape ca să nască 'ntregii familiei să-i dea
O frumusețe de copilă !

Ca femeia care naște bietu-mi suflet se trudește,
O, de-ai ști tu, dragă mamă, cite pinze mîzgălește
Un artist stăpîn pe artă !

Nu-î durere mai cumplită ca durerea artei sfinte,
Vezi un vis frumos ca răul, dar să-l scrii nu ai
(cuvinte

Și-a ta operă e moartă !

Cite ori idei mărețe nu îmi bat la tîmpla dreaptă,
Cite fantazii, imagini, haina de-aur nu așteaptă
Să o puii cochet pe ele !

Dar cînd vreau să 'ncheg simțirea 'n forme dulci,
(neperitoare
Oh, tabloul sfînt îmi scapă se întunecă și moare
Ca scîlipirile din stele !

Mulțumit nu-s nici odată căci ce simt nu se in-
(cheagă

Și gîndirea-mi zboară-atuncea ca o pasăre pribeagă
Ce se duce peste mare !
Ea în culmi de sferă-albastre ca un vultur se ridică
Și 'n bizara-i fantazie nori, vîzduh și cer despică
Suspînînd de desperat !

Căci nu poate să găsească fraze, versul plin de jale
Ce îi trebuesc să 'mbrace frumusețile-ideale
Ce-î surid așa sublime !

Cite-ori n'ascultă 'n taină par'că-o muzică de șopte
Si-o divină armonie cînd se lasă sfînta noapte
Din cereasca înălțime !

Dar nu poate să exprime cite sufletul meu simte
Și-ale lumii 'ntinse margini i se par atuncea strimte
Ca și vulturului zarea !

Ar voi atuncea, mamă, universul să-l cuprindă
Și eterna lui menire într'un singur vers s'o prindă
Cum cuprinde țermul marea.

Neputînd, ca muzicantul ce-asurzește, dînsa geme,
Iară inima-mi suspînă în momentele supreme
Ca sculptorul ce suspînă

Cînd își vede-a lui statuie că de vînt e surpată
Și cîzînd de la 'nălțime 'n bucăți cade sfîrîmată
Ea, model d-artă divină !..

Nuși Tulliu

Porunca Voinței¹⁾

Iacă un titlu, pe care dacă omul
ar fi stăpîn, desigur c'ar fi de-
parte de starea în care se găsește
ați...

Căci ce e mai de dorit de cât ca
omul să fie poruncitorul voinței ?

Câte neajunsuri s'ar înlătura ?
Câte soarte n'ar fi schimbate ?
Ce bine enorm n'ar fi realizat atunci
cînd omul cu o putere încordată
ar mînuși cîrma voinței, ducînd-o
p'acolo numai, pe unde calea e lip-
sită de valuri și stîncei primej-
dióse ?...

Dar înainte de a intra în subiect
să vedem ce e voința ?...

Voința este un instinct care tinde spre acțiune, ea este o îmboldire sufletească rațională, către o țintă anumită... deci o dorință.

Ori, împlinirea dorințelor n'ar fi o fericire?

Desigur că da, dar fericirea e rară!

Și e rară, căci dorințele sînt neimplinite!

Pentru ce?

Pentru că nu *omul posesorul voințelor* e comandantul lor, ci *ele* comandă conducătorului.

Voiți arăta această referindu-mă la viața în general.

Și dic:

Nimic nu are omul mai scump pe pământ ca viața, care este cu atât mai prețioasă cu cât e mai scurtă.

Și lucru curios: de nimic nu abusează el mai mult ca de biata sa viață cu toată valoarea și scurtimea ei!

Totuși îmi vine a crede că voința omului este tocmai contrarie: de a abusa cât mai puțin și de ași îngriji cât mai mult de viață, dar slăbiciunea omului se vede: voința îi este înăbușită—nu poate ajunge la scop; în schimb o *contra voință* apare... și trufașe, cu fruntea semeată și pași siguri înaintează spre țintă..

Tocmai această voință care-l conduce, îl face să abuseze cât mai mult de valoarea și scurtimea vieții!

Deci voința îi poruncește.

Trecem acum de la durata vieții la viața de toate zilele, și deși poporul nostru nu e împărțit în caste, totuși fără să greșese îmi iau eu așa de la mine puterea de a-l împărți.

Zic poporul e împărțit în trei părți: țărâtime, burghezime și nobilime.

Să luăm pe țeran.

El știe, își dă perfect de bine seamă de pericolul beăturilor spirtoase și totuși ea un făcut—când îl cați în cărciuma Grecului.

Causa?

Ș'aci omul e condus de voință.

Burghesul nostru.

Cărciumar până mai eși alaltă-eși cu șorțul dinainte. Insurându-se adio șorț, adio cărciumă.

Cărciumarul de eși, ați e coco-naș; un contabil îi ține locul, îi ia câștigul și capitalul, pe când conia cu domnul sfidează plebea din înălțimea echipajului..

Totuși știe negustorul și e inadmisibil a crede că nu știe că din înălțimea echipajului va ajunge la faliment—dar ce s'e-i faci, dorința de a împiedica falimentul, de a prospera negoțul... de a merge treaba cum s'ar dice o are, dar ce folos, îl stăpânește o alta: voința aceia de a fi coconăș.

Trecem la nobilime.

Nobili la noi sînt acei cari indiferent de mijloacele prin care au făcut-o, au avere.

Ei bine în deosebii cam puțin din timpul anului această clasă stă alături de noi,—ea mai mult voiajează, iarna la Nizza, Montecarlo, iar vara la cele l'alte stațiuni balneare, unde își cheltuesc dacă nu averea, cel puțin arendile pe care arendașii de la moșii necunoscute unde-'i le aduc.

Și Doamne în ce mod cheltuesc.?

În lux și risipă!..

Ei bine e de creșut că voința

nobilului e de ași căpăta prin țări străine, o tristă reputație?

Nu, el are o altă voință dar slabă și înăbușită de voința care-l conduce.

Și mai în toate acțiunile dacă am cerceta, am găsi că voința comandă omului și nu omul voinței!...

Când omul stăpân pe sine va reuși treptat, treptat a se impune — așa dicând — voinței, și a nu se lăsa să fie înjugat la carul ei, va fi realizat un bine enorm.

Atunci omul nu numai că va vedea binele, dar va fi destul de tare a-l urma, și înțelegând răul, nu numai că își va putea da seama de el, dar se va putea și feri!

I. Constantinescu

AM SPUS

LUI E. T.

„Amicii sunt rari”

Rousseau

*Am spus codrului durerea
Ce apasă pieptul meu
Și cu dulcele lui freamăt
Alinat-a chinul meu*

*Am spus vîntului durerea
Chinul cel cumplit și greu,
Și cu tîna lui suflare,
Alinat-a chinul meu*

*Dar cînd fie Ńe-am spus dorul
De a iubi și a fi iubit,
Tu cu o singură privire
Mai mult chinul mi-ai mărît.*

M. Rennert

UN BEȚIV

Ședeam în apropiere de atelierul unui cioplitor de cosciuguri și cruci de morminte. În fie-care zi către amurgit de sêră trecea tăcut, grăbit și singur spre cârciuma din colțul străzii, — o încăpere cu patru pereți murdari, afumați, încondeți de șirloae stirigite, cu tavanul scund, făcut din bârne, prin ale căror unghiuri se țeseau pă-enjenis; grinzile cărite, încovoiate în o curbură concavă de greutatea coperișului aproape năruit; pe jos, niște pae ude, risipite și murdare. La o masă rotundă și soiósă, bea rachiu dintr'o oală, scuipa des, silnic, fuma dintr'o lulea aproape stinsă și vorbea câte-o dată singur... Purta pe umeri o haină veche, aproape sdrențuită; părul îi cădea cu neregularitate pe frunte, iar în ochii lui, lucia în mod ciudat, o rază slabă de conștiință.

Avea o figură de proletar, îndobitocită de beție și mizerie.

La el, beția era o patimă nesățioasă, era unul din acei bețivi care devin legendari. Pentru el a bea mereu, devenise o nevoie organică; bea fără întrerupere, pentru a-și potoli o sete veșnic nepotolită... Și pentru că nu avea prea mulți clienți, adică morți, cărora să le facă sicriu, își vindea haine, lucruri, tot tot ce avea mai bun în casă numai ca să bea... Și cu mintea turburată de beție ca într'o excitațiune nervoasă, într'un surmenaj intelectual, venea acasă și-și bătea nevasta și copilul...

Ce palidă și slabă era nevasta lui, săracă! Imbrăcată într'o ca-

țaveică din petică toată, pe cap, purta o maramă învechită și'n picioare țara rămășițele unor pantofi. Copii, purtau niște vechituri de căpătat, și nu de rare ori am văzut pe sormană femeie și pe copil săi umili, ștergându-și lacrămile cu dosul mâinii...

Și ce milă simțeam că mi se face pentru ei, pentru copiii săraci!

El, în tot-d'a-una cânta, era vesel. Meseria ce avea, trebuia să-l învețe a filosofa, de aceea veselia lui mi-se părea hidoasă. Poate că aceștia care privesc viața c'o desăvârșită nepăsare, pot să-și ferească conștiința și sensibilitatea de simțirile ce fac să sufere. Poate că ei înțeleg și traduc mai înțelept visul vieții. Căutând să analizezi, să înțelegi viața așa de cum se prezintă ea, cu toate manifestările și acțiunile ei terestre, e poate cauza cea mai directă a multora din durerile noastre.

Intr'o seară, intru în cărciuma în care se ducea acest bețiv, m'așez d'oparte să-l priveșc și să-l ascult. După ce goli oala de rachiu, începu să borborească cuvinte abea înțelese: «Hei!... să bea, căci băutura îmi face bine și așa fi fost de mult la cimitir dacă n'ași bea!... M'am ticăloșit de tot... Știu bine că copiii mei sunt goi, flămânzi și plâng pe la ușile străinilor... Dar ce să le fac?... S'c îndura și D-zeu de ei vr'odată!...»

Și'ncepea să plângă. Cuvintele lui plângător șoptite mi-atingeau simțirea; par'că așa fi ascultat o tristă și de demult poveste... Și'n simplitatea lor dureroasă, păreau o pagină din istoria tristă a unei

vieți desmoștenite, îmi amintea de poema desmoșteniților, ale căror vieți formează un șir lung de muncă, nevoi și sărăcie.

...Și când neliniștit de gânduri m'am sculat să plec, el m'a privit cu lacrimi pe gene, dar totuși nepăsător, bătând în masă și strigând:
— Băete, Ţuică!

Intr'o zi de toamnă, mă gândeam la acest nenorocit: nu-l mai văzusem de mult. Era poate bolnav într'un spital, sau dus în lume,— nu știam nimic.

Alții treceau pe dinaintea casei mele, pe cei fericiți, nu-i luam în seamă. De ce? Pentru că ei n'aū nimic interesant și atrăgător.

Și pe când mă perdeam cu mintea în lumea gândurilor triste, un convoi de înmormântare trecea încet și trist. Era o căruță veche c'un coșciug vopsit într'insa trasă de un cal slab și bătrîn.

Înainte un preot; în urmă o femeie învâsmântată în doliu și cu trei copii.

Recunoscuți copiii... Mergeau încet și triști, păreau niște filosofi ce-și duc pe tatăl lor,—bețivul de altă dată—în locașul de veșnică odihnă.

Niculescu Varone

FLORILE

(NUVELĂ)

Intr'un orașel dintr'o provincie (județ) a Spaniei, unde soarele e arzător, unde iarna e tot așa de plăcută ca vara, unde prin luna Februarie încep a se culege portocalii, unde serile de vară te îmbată cu parfumul lor ce îl ridică de pe florii

și portocali, trăia pe marginea râului Gudalquir o familie tânără. Dalgo cu Cortesa, se iubeau ca doi porumbei. Dalgo era funcționar la «Banca de Spania», avea leafă destul de bună, el era iubit de șefii lui, nici odată nu lipsea de la post și, după căsătorie mulți credeau că și va schimba purtarea sa că va lipsi câte odată de la slujbă, ceea ce de sigur iar fi sdruncinat poziția, dar din contra era tot așa de corect în serviciul său. Intr'o seară din luna Martie pe o lună plină, când lumea se retrăsese deja de pe Bulevardul ce ducea de'alungul râului, Dalgo și cu Cortesa lui stăteau pe o bancă și ascultați murmurale micilor valuri ce formați riul; mii de stele se zăreau în talazurile apei, era un adevărat paradis; ei stăteau pe o bancă, se priveau cu nesațiu, luna chiar părea invidioasă de fericirea lor. De odată ved o umbră venind spre ei; era un om; acesta după mersul lui părea foarte agitat; ei îl priviră cum făcea gesturi, dar omul acela nu îl văzu; trecu pe lângă ei și se duse drept spre riu. O exclamație de durere se auzi eșind din peptul acelu om, și de odată se aruncă în riu. Dalgo om bun de inimă, soția sa asemenea, într'un gând săriră în sus, și amândoi alergară spre riu ca să îl salveze; cât ai clipi din ochi Dalgo era desbrăcat și afundat în riu; la o a doua scufundare reuși să apuce pe acel nenorocit și să îl scoată afară; era deja leșinat, îl puseră puțin cu capu la vale, apoi îl frecară pe corp, și nu mult după, aceea înecatul deschise ochii; îi privi pe amândoi, apoi începu să plângă; ei îl sfătuiră să se liniștească puțin ca să și mai vie în fire, după aceea le povesti că are o mamă bătrână, un frate și o soră, și el care era speranța lui, numai găsea nici o ocupație; de unde fusese în slujbă îl dedese afară, nu din vina lui, dar din cauza reducerii slujba-

șilor, și acum ne mai având nici o speranță, se hotărî să se sinucidă înecându-se. Dalgo spuse ceva la urechia soției sale, aceasta aprobă.

Luară între dinșii pe Mildo, căci așa se numea înecatul, îl duseră acasă, îl deteră de mâncare, îl îmbrăcară în haine bune, și îl culcară în odaia de alături. Mildo sătul, și în urma emoțiilor suferite precum și efectul băii îl atraseră la somn, dormi bine până dimineața. Când se deșteptă era deja târziu. După ce îl deteră un dejun bun, îi lăsară hainele date de cu seară, căci ale lui erau rupte, îi deteră câți-va bani și îl trimiseră la mama lui, spuindu-i ca să vie după masă pe acolo, căci poate, să îi găsească o slujbă pe la Bancă.

Pe la ora patru după amiază când Dalgo se inapoia de la Bancă, găsi pe Mildo acasă; Dalgo era așa de vesel și de fericit că putea aduce veste bună, spunând că a făcut ce a putut și a găsit loc pentru Mildo; acesta de bucurie vărsă lacrimi, îi sărută mâna și se arătă atât de supus în cât, dicea el, și ar da viața pentru bine-făcătorul său.

Trecuse un an de la acest eveniment. Dalgo vedea zilnic pe protegiatul său, era mulțumit că se purta bine; Duminica îl ducea la plimbare și îl poftea la masă, făcea parte din familia lui, căci el era care îl scăpase de la moarte.

Dalgo devenise casierul Băncii, acum avea mai mult de lucru ca mai înainte, așa că rămânea cel din urmă la Bancă; și muncea cu drag, căci acum îl dăduse Dumnezeu un moștenitor, un băiat de o frumusețe rară.

Mildo ca să și arate recunoștința mai mult către Dalgo, când eșea de la serviciu lui, trecea pe la casa bine-făcătorului său, și întreba dacă nu poate să facă ceva; câte odată Cortesa îl însărcina să cumpere câte-ceva, slugile nefiind

destul de apte, și cu această ocazie era oprit la masă. După masă Cortesa cânta la piano, Dalgo stătea lângă dânsa și o privea, ținând pe genunchi pe micul lor băețel, iar Mildo de și nu știa nici un instrument musical, însă în schimb cânta admirabil, avea o voce plăcută, și acompania pe Cortesa, care cânta la piano cu atâta exactitate, în cât, era un adevărat concert. Mildo acum avea și el o leafă măricică, purta haine după ultima modă și nu l'ar fi întâlnit nici odată fără un trandafir la butonieră, căci florile erau pentru el un adevărat cult.

Cortesa dela o vreme se schimbase și ea; de unde până aci, era de o modestie exemplară, o gospodină dată de exemplu tuturor, începuse să iubească mai mult florile; unde te întorceai prin casă nu vedeai de cât flori, când eșea la plimbare nu se putea fără flori la pept, până și la masă, nu se mulțumea dacă nu avea flori.

Dalgo observase acest lucru, dar o iubea prea mult ca să bănuiască ceva; îl intriga însă indispoziția ei când se găsea singură la masă.

La 1 Octombrie, era convocată adunarea acționarilor, și până atunci, consiliu de administrație urma să aibe mai multe ședințe. Prima ședință ținu până seara târziu, și cam tot ast-fel urmau să țină și cele viitoare, căci se cerea o dare de seamă amănunțită asupra gestiunii. La a doua ședință, după ce începuse discuțiunea și ținu de la ora 2 până la 4 p. m. în urma unei neînțelegeri, discuția se amână pentru a doua zi.

Dalgo de și ar fi mai avut de lucru, totuși se hotărî să se ducă acasă, fiindcă lăsase pe Cortesa lui tristă și nemângăiată, căci credea că și azi ședința o să ție până la ora 8 seara și poate chiar mai târziu, și fără el, spunea Cortesa i se pare casa un iad; deci se hotărî să

plece imediat acasă să-și mângăie nevasta.

Ajunș acasă, vesel și cu inima palpitând, gândindu-se la bucuria ce va face soției sale, însă găsind ușa încuiată; se gândi că poate Cortesa cu băiatu sunt duși la plimbare; dar unde sunt servitorii? se uită prin ușă și văzu cheia în broască, atunci se cutremură, și se gândi la o nenorocire; își aduse aminte că aū o ușă secretă; încercă, era descuiată, cum intră în salon, i se păru că aude vorbă, ascultă bine, nu se înșelă: auzi pe soția sa rizând. Cu cine putea fi? De odată ridică capu în sus, mâinile se încheștară făcând pumni, căci cunoscuse vocea mizerabilului Mildo, care 'l știa în consiliu la Bancă. Deschise ușa brusc, și ce să vadă? Cortesa mai mult goală în brațele lui Mildo. Mizerabile, striga bărbatu infuriat, care de o cam dată abea se mai ținea pe picioare, căci tot corpul îi tremura, ochii i se roșise în cap și stătea pe loc cam împetrit. Complicele profitând însă de zăpăciala soțului înșelat, fugi repede la ușă, o descue, eși în stradă și se făcu nevêzut. Dalgo își veni în fire imediat, alergă la perete, luă un revolver și alergă după criminalul, care ia sdrobit fericirea pentru tot-deauna. Și pe cînd acesta fugea jos pe scări, soțul, cu părul vulvoi căuta să'l ajungă pentru a'i da rêsplata. De și Cortesa i se pusese în cale, și'i sărise de gât, însă fu respinsă cu bruschetă și Dalgo trecu înainte. Când ajunsese în capul scării, se auzi un ris cu hohot. Ha! ha! ha! ha, l'am prins, îi dau, nițel, ține, și o detunătură de pistol făcu să rêsune casa. Un țipăt sfâșiitor întrecea detunătura; era vocea guvernantei care venea cu băiatu de la plimbare, și cum văduse pe tatăl său, îi întinse mâinile strigând: papa, papa, dar drept mângăere primise un glonț drept în inimă. Tatăl său înnebunise. Servitorea

de spaimă cu copilul mort în brațe țipa și tremura, iar Dalgo, eși în stradă cu revolveru fumegând încă. Ha, ha, ha, ha, l'am prins, uite-l, stai! Trecătorii văzându-l îl prinseră, iar el rîdea mereu; în urmă îl duseră la ospiciu de nebuni.

Casa aceea e ađi pustie. Cortesa desprețuită de toată lumea, umblă din loc în loc.

Intr'o zi ducându-se pe malul fluviului, întâlnește pe Mildo, vesel, în compania unor amici, cu flori în pept și îmbrăcat după modă. Cortesa vru să-i vorbească ceva, dar el o privi ca pe o necunoscută, și-i întoarse spatele.

Ce-i lumea noastră; și câte alte mai teribile drame nu se întâmplă între oameni, din cauza unor mizerabili fără conștiință.

Traifor

POVEȘTEA MAMEI

*De mic copil mi-aduc aminte
Cînd n'ascultam la rugăciune,
Mămăuța—să mă fac cuminte—
Spunea povestea-unei nebune.*

*«—A fost o mamă-așa duioasă
Că în spre pronia cerească
Și zi și noapte se rugase
Cu'n bujorel s'o miluască.*

*Și-atuncea Domnul sa'ndurat
—Că unde-a fost așa să fie—
Și-un băețel micuț i-a dat,
Cum mi te-a dat pe tine, mie...*

*Voinic, frumos creșcu ca tine
Dar ca și tine fără minte:
Cînd ea-î zicea ca să se 'nchine,
El se strîmba la cele sfinte.*

*De asta Domnul s'a mîhnit,
Și l'a chemat să-și deie seamă,
Și'ndată mare a murit—...
De-atunci nebună-î biata mamă.*

I. Ghițun

DIN POVEȘTIRILE LUI MOȘ ZISU

De atunci sunt mulți ani și timpurile erau cu totul altele de cât cele de astăzi.

Pe vremea aceea Românii noștri erau fericiți, bogați și trăiau din belșug. Atunci Românii din Epir nu erau încă despărțiți de frații lor din Tesalia prin granițele unui Stat.

Această din urmă provincie, așa de bogată pe vremuri, făcea încă parte integrantă din Impărăția Otomană.

Pe atunci traiul era mai bun și toate erau mai bune, zise oftînd din greu Moș Zisu Forșerotul, de la care țiu această poveste.

Cine se atingea de Români? Cine îndrăsnea să le încalce drepturile? Cine putea să-i tragă la răspundere pentru ori-ce faptă a lor?

Cu noi era forța și banul, ai noștri erau munții și codrii. Străinul se pleca umilit înaintea noastră și rîvnia la prietenia cu noi.

Și dus cu închipuirea în acele frumoase vremuri apuse Moș Zisu, învăpăiat la față, după câte-va resgândire, începu din nou:

Să-ți povestesc, frățiorule, o întâmplare ca să te convingi ce puteam noi Românii. Sint de atunci vr'o 35 de ani și era pe vremea, cînd la orașul Larisa din Tesalia stătea în fruntea provinciei mult temutul guvernator Husni-Pașa.

Era omul acesta din aceia cum nu prea întilnești pe toate cărările. Avea o ceafă de taur și o statură de gigant, iar în ochii lui nu te puteai uita, fără să te treacă fiori prin tot corpul. Și minios... prăpădenia lui D-zeu, nu alta.

La depărtare de mai multe poști tremurau oamenii la auzul numelui său. Nimeni nu îndrăsnea să-i iasă din voie.

Spînzurase în mijlocul orașului mai mulți beți, pentru că nu se grăbiseră să aducă birul.

Iar cîta vreme a fost el, nici picior de hoț nu s'a văzut în toată întinderea Tesaliei.

De alt-fel era om înțelept și nepărtinitor: cel sărac și obidit găsia în totdeauna dreptate și ajutor la dînsul.

Provincia înflorea sub dînsul. Dar el

a vroit să-și lege numele său de un ce, care să rămâie. Anume s'a gândit Husni-Pașa să clădească la marginea orașului Larisa niște cazărmi monumentale.

Era pe atunci prin luna lui Aprilie. *Celnicii* se pregăteau de plecare. Sutele de mii de oi, numeroasele hergelii de iepe nesfirșitele caravane de cai, prin behăitul și nechezatul lor, ne dedeau să înțelegem, că venise vara, că cîmpurile și căldura Tesaliei nu le priiau și că erau, dornice de înaltele piscuri și de văile umbroase ale Epirului și Gramostei. Știi că turmele noastre și toți noi Românii de munte nu putem răbda la cîmp pe arșița dogoritoare a soarelui de vară și nu putem bea din apa incropită.

Noi iubim munții și munților li-e drag de Români.

Acolo sîntem noi la largul nostru, acolo gustăm cu nesaț din bunătățile unui traî liber și independent.

Pregătirile de urcare la munte țineau de săptămâni întregi și cu toții, celnicii și păstori, zoream să sfirșim mai repede și să o pornim în sus.

În casă femeile reparaū corturile, sub cari poposesc la noapte în zilele de călătorie.

Lîngă cursul vr'unei ape, ori la marginea vr'unei păduri, acolo se întind corturile, se aprind focuri mari și se petrec noaptele în cântece și chiote de veselie.

În sfîșit se apropia mult dorita zi, ca să se dea semnalul de plecare, când tocmai în ajunul ei Husni-Pașa trimite poruncă, ca să se ducă la dînsul toți celnicii noștri.

Călare pe armăsari sirepi, îmbrăcați numai în alb, avînd pe de-asupra sarica flocoasă, cu capul în sus și semeț, sau dus la conakul Pașei fioarea celnicamei noastre, aceia, la cari nimeni nu îndrăznise să se uite pieziș.

Erau între dinșii oameni ca *Gogu Mișu* din Perivoli, *Thanasi Bardă* din Gramoste, *Costi Vasili Farșerotul* și mulți alți. D-zeu să-i erte, căci prea puțin au mai rămas în viață.

— Știi la ce v'am chemat, *Vlahlar* (Românilor)? le zice Husni-Pașa, care știa de bogăția, de vitejia și trecerea lor printre toți Români.

Iată, vreaū să fac o ispravă mare: ați

auzit, poate, și voi, că chiar de mâine am să pui temeliiile la niște cazărmi, cari să fie o podoabă a orașului Larisa, o fală a Tesaliei întregi și despre cari să se vorbească mulți ani în urmă după trecerea mea din viața aceasta.

Iar cea ce hotărâsc eu, este aproape ca și făcut.

— Noroc bun, îi urară celnicii într'un glas.

— De noroc, noroc să fie, răspunse Husni-Pașa, dar ținta în care v'am chemat este alta: știți că piatră nu e în jurul Larisei, iar carierele din munți sînt cam departe, de unde trebuie adusă piatra în spinarea cailor. Și am nevoie de mulți, de foarte mulți cai.

Mai știți apoi, că la Grecii ăștia din Tesalia nu găsești nici o mărtoagă rioasă, așa că toate speranțele mele sînt puse în voi, Romîni.

Voi aveți cai mulți, caravanele voastre umplu munții și șesurile. Veți sta, dar, toată vara aici la Larisa, voi și oamenii voștri și caravanele voastre, cari vor căra pietre. Se înțelege, că totul va fi plătit și încă bine plătit, lui Husni-Pașa nu-i dă inima să vă nedreptățească măcar cu o para.

Lovitura de trăsnet n'ar fi fost mai dureroasă, mai zdrobitoare de cum a fost ordinul Pașei.

— Să stăm vara aicea? strigă puternic Gogu Nișu, ridicându-se în picioare, ca un uriaș. Dar aceasta nu se poate, Pașă, și nu s'a făcut de când există neamul românesc. Ce se vor face fără noi sutele de mii de oi, cine va îngriji de *falcările* (familii, cari depind de un celnic) noastre? Vom pieri și noi și vor pieri femeile și copiii noștri în iadul ăsta al Tesaliei.

— Și totuși trebuie, e nevoie să stați, apăsă răstit Husni Pașa.

— Nu, odată cu capul nu. Cereți ce vroiți de la noi, cereți să vă dăm bani câți poftiți, dar ca să stăm vara la Larisa asta e cu neputință și nu se va face.

Și se încruntă rău de tot Husni Pașa și de minie îi clănțneau dinții și tremura din tot corpul ca apucat de friguri. El mult temutul teribilul Husni-Pașa, înaintea căruia toți se plecaū smeriți, al cărui cuvînt era ordin, pe care nimeni

până atunci nu îndrăsnise să-l înfringă, el acum nu era ascultat, nu era luat în seamă de niște celnici Români.

Pentru prima dată în viață se vedea dinsul contrazis în voința sa.

Și Husni-Pașa își pierdu cumpătul, uită că în față îi stăteau capii Românilor oameni la care se închinau cel mai mîndru și mai viteaz popor și dete poruncă, ca dinșii să fie puși în lanțuri și aruncați în închisoare.

Erau cu toții 8 la număr, dar în persoana lor era isbit și insultat tot neamul nostru, care, fără întrerupere, umplea toți munții și toate plaiurile din Epir până la vechiul *Taiget* din Peloponez.

Iar veeșta despre închiderea lor se răspândi ca fulgerul pe la toți Români de la stăni.

Când am aflat, am sărit cu toții ca mușcați de șearpe. O așa rușine adusă celnicilor noștri nu putea trece neplătită. Trebuia să-i scăpăm, dar trebuia și să-i răsunăm.

— Și cum, Moș-Zisule, întrerupsei eu un moment, așa de mult țineai voi la celnici ?

— Tinere ! tu nu știi ce e celnicul penoi. El ni-e rege și el ni-e D-zeu. El ne dă hrana și tot ce ne trebuie, el duce grije pentru toate, el ne scapă din nevoi.

Avutul și viața noastră și a familiilor noastre în mîinile lui sta. Pentru celnic am merge bucuroși și în iad.

...Și cum îți spui, continuă Moș-Zisu, reluîndu-și șirul povestirii, eram cu toții turbați de furie și nu ne mai găseam astîmpăr până să luăm o hotărîre.

— Să ne rescuăm cu toții, opinău alții.

Un celnic bătrîn, care nu împărtășise soarta celorl-alți tovarăși, avu cel din urmă cuvînt și găsi o eșire.

— *Armăncasca* prin satele grecești, ne spuse dînsul.

Aceste cuvinte erau destule, ca să înțelegem cuprinsul lor.

Atunci păstorii auză schimbă cîrligul pentru pușcă și am încins paloșul la briu. La două mii de oi am pus numai cîte un păstor, adică am lăsat turmele mai mult în paza lui D-zeu și a ciinilor.

Iar cu toții, înarmați pînă în dinți, și

aprinși de dor, de rîsbunare, am pornit-o înainte.

— Incotro, Moș-Zisule ?

— Să facem *armăncasca* prin satele grecești, n'ai înțeles ?

Adică: ne-am despărțit în mai multe grupe și fie-care grup a pornit să dea năvală asupra satelor grecești.

Peste vr'un ceas, două, cam în miez de noapte toată întinderea din jurul Larisei era o mare de flăcări.

Pusesem foc la mai mult de 30 de sate.

Iar din zor de zi bieții țărani speriați, zăpăciți, galbeni de frică, auză luat-o la fugă nebună, ca să se vaitete lui Husni-Pașa, că Români le-au prefăcut în scrum și cenușe locuințele și tot avutul lor.

Husni-Pașa rămase ca inlemnit. Nici nu-și putea închipui ca Români să se rîscoale așa de dintr'o dată și să inaugureze rîscoala lor prin distrugerea unui ținut întreg.

Ferbea el de minie, dar tot nu găsea chip să-i astîmpere pe Români. Pe de o parte nici n'avea la îndemînă armată așa de multă, ca să o trimită în contră-le, iar pe de altă parte știa el din experiența trecutului, că puterile sale cam a-nevoie ar fi isbutit să-i potolească pe Români. odată porniți pe calea turburării.

Atunci 'și aduse aminte dinsul de isprava din ziua precedentă, adică de închiderea celnicilor, și găsi cu multă dreptate, că era o strînsă legătură între ea și rîscoală.

Dar mai găsi ceva și anume, că nu era chip să-i împace pe rîsculați de cît tot prin celnicii lor. Alt-fel nici D-zeu nu i-ar fi putut cumînți.

Detе, dar, poruncă de aduseră la sine pe celnicii închiși și după ce le scoase lanțurile, îi rugă să se ducă la Români și să-i astîmpere.

Intre Husni-Pașa și dinșii urmă o învoială. În schimbul acestui serviciu Husni-Pașa își dădu cuvîntul, că nu va opri pe Romîni de a se duce la munte ei cu turmele și caravanele.

Se înțelege, că simpla infățișare printre noi a iubiților celnicii fu destulă, ca săbiile să se puie iar în teacă și ca fie-care să se ducă la treaba sa.

Ținta noastră, însă, fu atinsă și voia celnicilor împlinită.

— Care va să zică, Moș-Zisule, cazăr-mile au rămas nefăcute ?

— Ba s'au făcut, dar s'au făcut mai târziu, când au vrut Românii. Ele sânt isprăvite de mult și pînă astă-zî sînt din-tre cele mai frumoase din întreaga Grecie.

Bitolia

N. Bațaria

Poveste fără de nume

de MIRCEA BOTEZ

Cum rătăcisem o vară 'ntregă pe cîr-nele împădurate ale munților - m'afundam adesea 'n codrii fără pic de zare de lumină, ș'ascultam în liniște veseliul concert de păsărele, ori murmurul săltător al tîhnitelor isvóre, ce șerpuiesc alergând grăbite spre văle rizitóre ce să desfășură 'n zări....

Odată, obosit de munca zilei și de greul dorului ce-mi frămînta inima și mintea cu mânie neîndurată, am adormit în frunzișul des și plin de umbră al unui codru gigantic..

O tăcere religioasă 'nvăluise codrul întreg: nici păsările nu mai ciripiau, nici frunzișul nu mai suspina, nici chiar glasul tremurândelor isvóre, nu se mai auzea....

Când m'am deșteptat, vîntul nêstîmpărat tînguindu-se încetîșor, începu aci să gemă răsvrătit o furtună 'ngrozitóre aci să se svărcolească pătimaș, când printre florile în-volte, pitite 'n umbra ver e a ierburilor, când printre frunzele și ramurile delicate ale moliftilor și brazilor. În șoptele tînguioase, plîngătóre el răsfirea doinind o poveste veche, o poveste de de mult, poveste trăită și răscolită din negurile vécurilor.

Am ascultat cu adînc nesat povestea plină de înțeles, ce mi-a povestit'o vîntul ș'am trăit în acele clipe, clipe din viața noastră pururi fremîntată de griji, pururea minată de doruri vii și patemi multe...

* * *

— A fost, a fost în vremile de de mult apuse, unde-va departe, forțe departe, o fată minunată de frumoasă: o mîndrețe de fată cum n'a fost și n'a mai fi!...

Îi era fața ca crinul de albă, ochii mari tot-d'a-una inourați, erau de-o frumusețe

neîntrecută iar făptura trupului ei 'nalt, svelt, cu mijlecul delicat și fraged, ca un salcâm abia de-o vară, o făcêu mai mîndră și mai drăgălașă!...

Chipul ei mai lesne 'nfățișa un chip de zînă, de cât unul de fecioră muritóre.

Tînără Crăiasă—căci Crăiasă din povești era Liliana povestirei mele—era 'ntelptă peste măsură: să minunați Craii și Crăie-sele din împărățiile vecine de deșteptăciune ea cea mare; și dîmne!... mîndrii mai erau bătrîni sîi pîrinți, mîndri de frumusețea și voinicia ei, mîndrii și fericii de bunătatea și pricepera ei în tóte!..

Când cînta să opréu apele 'n matca lor ascultând nimate, cîntul plin de vrajă, de tinerețe și drăgălașie al gingașei copile; își amuțeu codrii frémătui și tainele, și chiar glasul m-éu pururea neastîmpărat, când trémăt de Anstru glumet, când gemăt de Crivăț inghețat înceta să mai gemă fermecat de dulceța versului mîngăios, ce curgea suspinând din harpa și din gura copilei fără de sémîn!...

Într'o zi, dat fu să vede așa, Liliana în-tîlni prin codrii deși, prin care 'și preumbla împătimitóre'a'i făptură, un păstor tînăr, simplu și la vorbă și la port. Neînsemnat ca chip, neînsemnat ca frumusețe era voinicul dar minunat la gînduri, minunat la cînt și blînd, dulce la vorbă... Îl știame de mult: fusesse bun în tot-d'a-una, vorba cuminte și frumos, cu prea mult înțeles; cînta din buciim și ceval, cum nu mai arătaseam vr'o dată.

Ce tainică, ce neînțeleasă minune 'l adusesse din creștetele munților, tocmai în acest codru fatal—în care să preumbla gînditóre'a fitea de prinț—nu mi-am putut'o tîl-măci!...

Voi aveți multe taine, multe păsuri ne-înțelese!...

* * *

Mulți teți frumoși văzuseră fata, dar nici unul nu'i plăcuse, și dór au fost feciori de împărați, mînuitori de buzdogane și paloșe scilpitóre, generali muiăți în fir de sus și până jos; conducători de oști ne'vinse, stăpîni peste împărății fără de hotar—unde sórele numai apunea vr'odată—încă 'i ceruseră dragostea și mina, dar nici unul urmă de plăcere, de 'ncântare, de iubire n'a lăsat în inima și sufletul ei curat!...

În acea inimă de copil, nu 'ncoltise încă planta minunată—dulce și amară—a iubirei; în sufletul ei delicat, o singură iubire venise pân' atunci: dragostea de codri, de apele cristaline, de câmpii însmăltați cu miș de flori, de șoptele mele—când blânde și duișoare ca plânsul cîrdelor de țiteră, când răsvrătite și neîndurate ca durerea însăși—Oamenii dacă iubise, apoi iubise pe sormanii ce'i miluia cu mînă largă, indulcindu-le amarul vieții cu vorba și cu fapta—dar nici când cruce de fecior voinic, inima nu i-a subjugat o!...

Viața ei fusese pân' atunci, un vis frumos, un vis ce nu să viséază de toți și n tot-d a-una!...

Alerga prin codrii fără de zeri de lumină, prin câmpiile inundate de culori; asculta cu drag murmurul isvórelor doințore, chiotul de veselie al concertului de paseri, mugetul înfiorat al naturii răsvrătite—le asculta pe tóte cu suflet de poet, cu simțire de artist, redând apoi cu măestrie din córdole plângătore ale harpei său ghitarei, acest tot fără de sémân de frumos revărsat cu prisosință în tóte, de mîna puternică a creațiunei.

Tinărul, cântărețul plaiurilor și codrilor, era apópe neîntrecut în doințitul jalei și dorului ce usucă și pustiește, în doințitul durerilor ce frămînt și distrug inimii omeșenei, în doințitul farmecelor ce 'nvăluiesc codrii și munții, văile și luncile

Ți-am spus: frumos nu era de loc, dar graiul și cântul lui fără de pereche erau!.

Din césul în care vézu pe tinăra domniță rătăcită furată, dusă pe gânduri, în neștirea contemplărei de și nu cunoscuse sbuciumul inimei chinurilor dragostei și a simțit totuși sufletul străin, gândul înflăcărât și inima aprinsă de fiori fiori dragostei dintăi!...

(va urma)

George I. Elmian

CRONICA ARTISTICĂ

Drăgălașa (artistă) Nora Marinescu, e fiica vechiului și talentatului artist Alex. P. Marinescu și a sirguitoarei artiste Eugenia Marinescu, născută Ademollo.

Nora Marinescu, a început să apară pe scenă, sub privigherea tatălui său și în urma lecțiilor și povețelor acestui talentat

artist, de la vîrsta de 5 ani, în piesa ca: *Così va il mondo, Bimba mia. (Așa merge lumea, Dragă copilă).* *D-góra schimbă dinții. Cireșica în arest etc.*

De la vîrsta de 14 ani a abordat opereta, și opera comică în care s'a distins cu deosebite, întrecînd chiar pe multe din artistele noastre lirice.

Cităm: *Pericola, Mascotta, Boccacio, Voivodul Țiganilor, D'ași fi Rege, Ni-touche, Păpușa, Fetița dulce, Girofle-Girofla, Fata Tamburului-Major, Fata Mamei Angot și altele*, în care exceléază. În Maria fata lui Pomperi din opereta *Voiaju în China*, a debutat în ultimul timp

În acest din urmă rol minunata noastră artistă a avut momente sublime. Să nu cităm de cât rugăciunea de pe bordul vaporului adresată cerului spre a lua în paza sa pe iubitul e Henri de Kernoisian ofițer de marină (eminentul tenor al operei române Al. C. Bărcănescu), pe care-l crede departe, deși el va apare în curînd ca comandant al vasului condus spre China în scop de a hotărî pe bretonul Pomperi să-i dea pe fiica sa.

Scenele de pe bordul vasului sunt din ce în ce mai interesante prin umorul cu cari sunt țesute și nu poți de cât să rizi în fața desfășurării acțiunei și să admiri pe artiștii cari se presintă ca niște adevărați maeștri.

O surprisă plăcută între altele ce am avut, a fost tinărul Achil Popescu fiul artistului Teodor Popescu, care în actul I a fost așa de bine, în cât n'avem cuvinte cu care să-i adresăm laude.

Un vecin îmi spunea: *cântarea lui îmi vine să o ascămân cu dulceața sărutului primei mele iubite.*

Aceste cuvinte spun de ajuns. Să nu uităm pe simpaticul artist M. Sinescu a cărui prezență înveselește scena. În rolul lui Maurice Febral a fost eminent. Asemenea pe șugubețul Tr. Alexandrescu care ne-a redat pe notarul Bonneteaș cu așa măestrie.

În cea ce privește Diveta Nora și tenorul Al. Bărcănescu, amîdoi prin modul genial de ași susține rolurile aș stărnit furtunii de aplause în public care devine din ce în ce mai numeros la reprezentațiile ce le dă actualmente trupă excelentului artist Alex. P. Marinescu compusă din cele mai distinse elemente ce-a posedat vre odată scena română.

Rev. Ovidiu

deținători cari fără titlu și calitate stăpânească aceste pământuri.

§ VI.—Pământurile luate la Stat ca fiind deținute de preînși moștenitori, cari nu și au putut dovedi acest drept până acum și a căror titulari sunt emigrații, dispăruți și morți vor fi redade definitiv acelor cari în curs de 6 luni, cu începere de la 1 Aprilie 1904, vor dovedi prin acte judecătorești, în conformitate cu legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea și cod. civil. că sunt moștenitori legali și în grad de a moșteni aceste pământuri.

Pământurile emigraților musulmani, cutoptite de particulari fără nici o calitate și a căror moștenitori sunt muritorii de foame în Dobrogea, vor fi redade acestor moștenitori de îndată ce vor cere aceasta și și vor dovedi calitatea cu acte eliberate de Tribunalele Mahomedane.

§ VII.—Pământurile emigraților, dispăruților și morților cu sau fără moștenitori, a căror rate de rescumpărare sunt în întârziere, vor reîntra în patrimoniul Statului, deposedându-se titularii conf. art. 14 din legea pentru regularea proprietății imob. în Dobrogea și conf. art. 45 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului.

§ VIII.—Pământurile luate la Stat proprietatea emigraților, dispăruților și morților fără moștenitori, aflate însă în mâinile particularilor, în temeiul unor procuri, contracte de arendare pe 30 ani și contracte de antichresă vor fi deținute și administrate de Stat până ce justiția își va spune cuvântul său.

Loturile de 10 și 25 hectare declarate inalienabile și deținute în baza de procuri, contracte de arendare pe 30 de ani și contracte de antichresă reîntra în patrimoniul Statului, iar cele deținute în temeiul de procuri, pe măsură ce titularii se vor prezenta la pământ în termen de 6 luni de zile, cu începere de la 1 Aprilie 1904, vor redobândi aceste pământuri,

trimițându-le direct în posesiunea loturilor cu care au fost improprietăți.

§ IX.—Pământurile Mulk (Plenum Dominium) vor fi redade pur și simplu, dacă sunt reclamate de proprietari, iar dacă constituiesc o succesiune vacantă, reîntra definitiv în patrimoniul Statului.

§ X.—Pământurile Mirie cu Tapu, devenite proprietate absolută, fie prin renunțare la o treime în folosul Statului, fie prin plata cu anticipație a ratelor de rescumpărare, vor fi redade dacă proprietarii le reclamă, iar dacă constituiesc o succesiune vacantă, reîntra definitiv în patrimoniul Statului. (va urma)

BIBLIOGRAFII

A apărut SANĂTATEA revistă bi-lunară ilustrată de medicină populară no. 3 anul IV cu următorul bogat și interesant sumar:

Primejdia cărților v. chi și a cărților de bibliotecă; Frumusețea și nevoia unui ideal; Higiena domoaiorelor a fecioarei, a pubertății (intrebări și răspunsuri); Pianinele și boalele de nervi; Primele ajutoare de dat în cas de moarte aparentă la copii noi născuți (cu 3 ilustrațiuni); E bine să bem în timpul mesei?; Cum să ne spălăm părul (Cu ce să ni-l spălăm.—Dacăărul e unsuros.—Dacă e aspru.—O apă bună de păr); Cum putem dormi bine?; Cu ce putem combate durerea de măsele; Cugetări; Musica și hipnotismul (cu 6 portrete); Boalele lumești (isvoarele, semnele, urmările și mijloacele de a le stărpi, urmare); Dacă vrei să vă însurați! (Mare roman medical, urmare); Aerul curat și plămânii (Din sfaturile și poveștile lui Moș Savu); Criminalii din naștere (Urmare cu numeroase portrete și ilustrațiuni); Sfaturi și rețete folosite re: (O apă bună pentru miopi.—Contra pecinginei.—O apă feruginoasă foarte etină.—Contra mănăciimei pielii obrazului. Anecdote din viața medicală; Consultațiuni medicale.

Poșta Redacției

D-șoarei A. Gr. Băilești.—Mulțumesc pentru speranța ce ne-o dați. Adresa lui Leontin e Str. Răhovei 65 București. Comunicați unde se află amicul I. Culescu.

N. Bațaria.—Ți-am trimis și scrisore și pe Ovidiu prin D-l Gh. Ionescu. Aștept rezultatul la Ovidiu....

Leon. Când apare Majora Canamus?

Inginer O. P. Filași.—In No. 3 va urma.

Poporul Român Poșta.—Rugăm rezultatul Armănef. Crușu.—Idem.